

Boekbespreking.

niet weer op te nemen voor, door een schijnbaar toeval gewekt soms, de oorspronkelijke scheppende idee, de lichtende voorstelling van het kompleete kunstwerk, weer even krachtig in hen opleefde, hen letterlijk noodzakend tot het zich losmaken van die voorstelling, tot het uit-beelden ervan. Deze kunstenaars daarenboven waren, haast altijd, sterk levende, in hooge mate inpressionabele naturen, in wie dikwijls door het loutere overlezen van een begonnen werk, de zielsbeweging, die dat fragment had voortgebracht, aanstonds herleefde, in volle kracht en frischheid, zoodat zij niets dan tijd, rust en fysieke geschiktheid behoeften om er weer aan te kunnen voortwerken.

Het wil mij voorkomen, dat de aard van den auteur, die zich Gerard van Eckeren noemt een andere is. Vergis ik mij niet, dan bezit deze hoogst achtenswaardige Nederlandsche schrijver een veeleer bedaarde en wat langzame dan inpressionabele en opbruisende, een in elk geval zeer ernstige en, in den allergunstigsten zin, godsdienstig vrome natuur, verder veel begrip van en toewijding aan de kunst, een prachtige werkkraft en boven mijn lof verheven bedoelingen, doch moet hij het stellen zonder, dat wat zeer zeker allerminst tot iemands „verdiensten” behoort, daar het immers eenvoudig aangeboren of niet bestaat, n.l. een rijke en prachtige begaafdheid, zulk een wonderbron en onuitputtelijke schatkamer, als waarom, meer dan om iets anders, de groote kunstenaars zijn te benijden. Is deze mijn indruk juist — ik haast mij het er bij te voegen! — het vele goede wat de heer van Eckeren met de hem wel aangeboren gaven wist tot stand te brengen, wordt er te verdienstelijker en te bewonderenswaardiger door. Want het zou volkomen dwaasheid zijn te beweren, dat deze schrijver geheel en al door de goden misdeeld, zonder aanleg of dichterlijkheid geboren zijn zou! Reeds zijn eerste werken — ook mijne bespreking van „Ida Westerman” in het Juni-nr. 1909 van dit maand-schrift ving met de verzekering aan — toonden uitnemende kwaliteiten. Zij waren conscientieus geschreven, eerlijk, trouw, zuiver en met die aangename zorgvuldigheid,

waaruit zoowel tot zelfrespect als tot de noodige „égards” tegenover den lezer te concluderen valt. Degelijk, hollandsch-degelijk werk, ernstig en sympathiek-trouwhartig. Doch zij boezemden geen warme genegenheid in, die eerste werken, zij boeiden en bekoorden ons niet. Dat kwam, doordat het hun aan bloei ontbrak, aan sappigheid en natuurlijke weelde, aan dien als van zelf ontstaanden overvloed van geest- en gevoel, van léven kortom, waaraan wij het werk der zeer begaafden herkennen, ook al mist het nog de technische voltooiing, die aan den arbeid van Gerard van Eckeren wel bijna van huis uit eigen is geweest.

Toen verscheen Ida Westerman. En wij juichten! Want zie, wat wij al bijna niet meer durfden verwachten, van dezen ons zoo sympathieken, immers goeden en gewetensvollen, maar toch telkens ietwat pijnlijk teleurstellenden auteur, daar was het dan eindelijk toch! De lente, de bloei, de sappigheid, de tinteling, die alleen het leven kan doen ontstaan. Wij hoopten op een rijken zomer!...

Het schijnt nu wel, achteraf — d. w. z. na lezing van „Guillepon frères” is de onderstelling in ons opgekomen — dat de heer van Eckeren, bij 't schrijven van dien lieven vorigen roman van hem, precies te pakken heeft gehad wat hem het diepste en innigste tēr harte gaat, wat de meeste gedachten en het warmste gevoel in hem losmaakt, n.l. den strijd tusschen liefde en beginselvastheid, tusschen trouw aan den geliefde en trouw aan God. En dan die strijd in zulk een innig-lief wezentje, in zoo'n schattig onbedorven jong kind als Ida Westerman. Inderdaad, men kan zich nauwelijks iets boeienders, ontroerenders denken! Ziedaar dan ook zonder twijfel wat dezen schrijver zoo te bewegen bij machte was, dat hetgeen hij „ervan maakte” haast onophoudelijk, althans, na een wat lange inleiding in den ouden toon, bijna van bladzij tot bladzij, van die bewogenheid blijk gaf en dien onmiskenbaren indruk van léven, van doorleefd-zijn, op ons maakte, waarvan wij zoozeer genieten bij het lezen van een roman, een verhaal-van-het-leven, ja eigenlijk van ieder litterair kunstwerk, zij 't dan episch, lyrisch of dramatisch van aard. Als wij nu nog terugdenken aan Ida Wes-